

La filosofia catalana en 12 noms

Pertanyen a generacions diferents però els uneix la passió per qüestionar-se el món i els llocs comuns: dotze filòsofs catalans publiquen nou llibre i demostren l'ebullició del pensament

JORDI NOPCA Barcelona ACTUALITZADA EL 03/06/2016 00:00

“El filòsof com a veu del poder és una figura terrible”, afirma **Marina Garcés**, una de les noves veus del pensament contemporani català, que passa per un moment d'una gran vitalitat. **Fina Birulés** assegura que “el poder amaga una espècie de fatalitat que cau al damunt de qui mana però també de qui obeeix”. **Xavier Antich**, citant Hannah Arendt, escriu que “el poder només

amb la col·laboració de:

El Corte Inglés

Fes la porra dels Oscars

Encerta els guardonats i guanya cine gratis

PUBLICITAT

propòsit de realitzar alguna cosa en comú, i desapareixerà quan, per la raó que sigui, es dispersin o se separin". Són tres visions que reflexionen sobre una idea central en la filosofia.

En temps de crisi de valors com l'actual, el pensament agafa una rellevància especial.

LLUÍS DUCH

Preocupar-se pel lloc de l'ésser humà al món

L'obra de Lluís Duch (Barcelona, 1936) s'ha endinsat en les diverses cares de l'antropologia occidental. Doctorat en teologia per la Universitat de Tübingen i monjo de Montserrat, va començar a publicar a la dècada dels 80 -com ara *Mircea Eliade. El retorn d'Ulisses a Ítaca* (PAM, 1983)-, però va ser uns anys després que va començar a donar a conèixer un dels seus projectes més ambiciosos, *Antropologia de la vida quotidiana*, de la qual han aparegut cinc volums. A Duch l'han interessat **els vincles entre religió, comunicació i política, les dinàmiques humanes a la ciutat** -motiu del recent *Antropología de la ciudad* (Herder, 2015)- **i la crisi de la paraula "política, escolar i religiosa" de la societat contemporània.** "A Occident la paraula econòmica ha servit per expressar-ho tot -explica-. Adorno deia que el nostre drama és que l'obra d'art també ha entrat al circuit de l'oferta-demanda. Estem atrapats en un economicisme brutal: el problema és com sortir-se'n".

FINA BIRULÉS

El + vist

- 1 És quan flipen que es veu clar
DAVID FERNÁNDEZ
- 2 "Ja no hi ha res a perdre, quan arribes als 50 anys"
JORDI NOPCA
- 3 Mor l'"snowboarder" català Israel Planas als 41 anys
- 4 IAG crea Level per competir amb Norwegian a Barcelona
- 5 Postpart: cosa de dos

EL
MI
PE
MI
Reg
pel
fins

LA
VI

La professora de filosofia de la Universitat de Barcelona Fina Birulés (Girona, 1956) és especialista en Hannah Arendt i ha estudiat Simone Weil, Rachel Bespaloff i Simone de Beauvoir. “La majoria d’elles difícilment es poden considerar feministes -afirma-. Però el seu pensament, situat en un lloc entre l’interior i l’exterior de la tradició filosòfica, ens ajuda a pensar, perquè ens aparta de la temptació de transitar amb comoditat pels camins més freqüentats”. Birulés acaba de publicar *Entreactos* (Katz, 2016), que **vol repensar la noció de “dona” i anar més enllà de les polítiques de la identitat**. Per a l’autora, la política suposa prendre la iniciativa i obrir espais nous: “Actuar sempre significa exposar-se”.

PUBLICITAT

FELIP MARTÍ-JUFRESA

De la música moderna als límits del subjecte

No es considera un “professional de la filosofia” perquè “ha deixat d’escriure articles i rarament participa en col·loquis del gremi”. Felip Martí-Jufresa (Barcelona, 1974) va publicar el 2009 *Música desconcertada* (Lleonard Muntaner), un assaig sobre filosofia, política i música moderna. Hi va aprofundir a *La possibilité d’une musique moderne* (L’Harmattan, 2012). Ara dóna a conèixer *Vigir i badar* (Afers), una “ontologia de la dominació i anarquisme metafísic”: **el subjecte és exposat al món com a límit d’un “procés intermitent i impossible de completar”**. Amb Xavier Bassas Vila coordina les Jornades Filosòfiques. L’última edició va partir de la pregunta “Per què treballem?”

MARINA GARCÉS

El gir cap a la precarització i la col·lectivització

“La vida és interdependència i vivim en societat -diu Marina Garcés (Barcelona, 1973)-. Contra la ficció de l'individu modern que es pensa de manera aïllada respecte a la seva relació amb els altres i a la societat, el sentit del compromís és redescobrir els vincles que ens fan ser a cadascú de nosaltres el que som”. **Una de les seves idees fonamentals és “el comú”, camí per desenvolupar alternatives que permetin plantar cara a les crisis.** Ha publicat *En las prisiones de lo posible* (Bellaterra, 2002), *Un mundo común* (Bellaterra, 2013) i *Filosofía inacabada* (Galaxia Gutenberg, 2015). “No hem de deixar de tensar aquestes diferents cares de la relació tràgica i difícil, i alhora inseparable, entre filosofia i política -diu-. La trampa és convertir la filosofia en teoria al servei dels règims de govern”.

XAVIER ANTICH

Idees que ajuden a enderrocar murs

Professor d'estètica a la Universitat de Girona des de fa dues dècades, Xavier Antich (la Seu d'Urgell, 1962) ha escrit recentment *Per què necessitem les humanitats?* (Esade, 2013) -una defensa en paral·lel a autors com Martha C. Nussbaum i Nuccio Ordine- [i *La voluntat de comprendre* \(Arcàdia, 2016\), recull de 96 articles que “conviden a la reflexió i a posar en qüestió allò que ens envolta”](#). Entre els múltiples interessos d'Antich hi ha la *Metafísica* d'Aristòtil, sobre la qual va escriure la tesi doctoral, l'obra d'Emmanuel Lévinas -amb *El rostre de l'altre* (3i4) va guanyar el premi Joan

Fuster d'assaig- i l'artista Antoni Tàpies. "Sempre he pensat, coincidint amb les mítiques paraules que Deleuze va dir a Foucault -escriu-, que **la filosofia és com una caixa d'eines i que la seva primera exigència és que serveixin, que funcionin, si pot ser, per enderrocar murs, com fan els artificiers**".

RAFAEL ARGULLOL

Art i filosofia interroguen el misteri

Nascut a Barcelona el 1949, Rafael Argullol ha desenvolupat una trajectòria literària amb quatre caps: poesia, narrativa, assaig i escriptura transversal, amb projectes que abasten tots els gèneres, entre els quals hi ha el monumental *Visión desde el fondo del mar* (Acantilado, 2010), d'on surt el breu *Tratado erótico-teológico* que acaba de publicar Acantilado, sobre la possibilitat de tornar a la naturalesa com a llar. "**L'art i la filosofia coincideixen en la interrogació del misteri -assegura-. Sembla que el busquin per camins diferents: la filosofia, a través dels conceptes; l'art, en canvi, amb imatges**". Argullol s'ha interessat per estudiar l'aventura (a *Una filosofía nómada*), la bellesa (a *Maldita perfección*) i la importància de l'abisme en la iconografia romàntica (*La atracción del abismo*).

JOSEP MARIA ESQUIROL

La importància de saber trobar un refugi íntim

"El resistent sap que, passi el que passi, la seva acció no és absurda ni estèril; confia en la seva fecunditat encara que n'ignori el quan i el

com de la germinació”. Així s’expressa el filòsof i professor Josep Maria Esquirol (Barcelona, 1963) a *La resistència íntima* (Quaderns Crema / Acantilado, 2015), que encara ara es troba entre els deu llibres més venuts de no-ficció i ha guanyat premis com el Ciutat de Barcelona. A l’últim assaig es planteja una proposta basada en la intimitat, el refugi i el replegament, reivindicant la memòria i la imaginació. “Busquem una zona de protecció i escalfor, un espai de calidesa i confiança -diu-. La casa et protegeix del fred metafísic. La cabana és més casa que el gratacel. El que preval és el recer i el repòs de la intimitat”.

VICTORIA CAMPS

Educació i ètica

Catedràtica emèrita de filosofia moral i política a la Universitat Autònoma de Barcelona, Victoria Camps ha defensat l’ètica i l’educació com a eines primordials per a la formació de la ciutadania en llibres com *Los valores de la educación* (Anaya, 1994), *Manual de civisme* (Ariel, 1997) -coescrit amb Salvador Giner- i *Breve historia de la ética* (RBA, 2013). Nascuda a Barcelona el 1941, ha participat recentment en el llibre col·lectiu *¿Qué es el federalismo?* (Catarata, 2016) i ha publicat *Elogio de la duda* (Arpa, 2016), on proposa **un recorregut històric per algunes de les figures del pensament que han avançat a partir del dubte, com Plató, Descartes, Nietzsche i Montaigne**. “Pensar és un dels hàbits més imprescindibles i menys practicats del nostre temps”, diu.

JOAN-CARLES MÈLICH

La finitud i la compassió, dos grans objectes d'estudi

"Tot el que pot fer-se amb rapidesa no m'interessa", escriu Joan-Carles Mèlich a *La lectura com a pregària* (Fragmenta, 2015). Potser per això va escollir estudiar filosofia -li va dirigir la tesi doctoral Octavi Fullat- i al llarg dels anys s'ha interessat, entre altres temes, per **la finitud i per l'ètica de la compassió, allunyant-se dels plantejaments kantians i situant-se més a prop de Derrida, Butler i Lévinas**. A *La ausencia del testimonio* (Anthropos, 2001), recordava que la memòria és més que el record, "també és crítica del present", afegeix. "I la memòria es dispara cap al futur. Té una dimensió utòpica". A més del llibre publicat amb Fragmenta, Mèlich ha escrit recentment *Ética de la compasión* (Herder, 2010) i *Lógica de la crueldad* (Herder, 2014).

BRIGITTE VASALLO

Explorar les dissidències

A l'escriptora i activista Brigitte Vasallo (Barcelona, 1973) li interessa investigar la islamofòbia, el gènere i el racisme. Ha publicat la novel·la *Pornoburka* (Ed. Cautivas, 2013) i ha participat en el llibre *D(h)mor* (Continta, 2015). La professora i activista proposa també la construcció d'alteritat a través de relacions sexuals i afectives dissidents, considerant que **"el pensament monògam genera identitats tancades que operen amb violència"**.

DANIEL GAMPER

El paper de les religions en democràcia

“L'estat laic és aquell que no permet la infiltració d'afirmacions explícitament religioses en les lleis que han de ser aplicables a tothom”, explica Daniel Gamper (Barcelona, 1969). Un dels interessos del professor de filosofia moral i política és interrogar-se sobre **quin paper han de tenir les religions en les democràcies contemporànies**. Hi ha aprofundit a *La fe en la ciudad secular* (Trotta, 2014) i en el recent *Laicidad europea* (Bellaterra, 2016). Gamper també ha traduït Nietzsche, Habermas i Scheler i ha publicat llibres-entrevista amb Bauman, Gray i Michael Walzer.

CARMEN PARDO

De John Cage al silenci de la cultura

Professora d'història de la música a la Universitat de Girona, ha traduït i editat els escrits del compositor John Cage, ha publicat sobre Xenakis, Stockhausen i Ligeti i sobre la globalització en la música. **Investiga també la relació entre art contemporani i tecnologia**. El seu últim assaig és *En el silencio de la cultura* (Sexto piso, 2016), en què explora les transformacions en les formes de representar i concebre la guerra i la destrucció per arribar fins al “caos vertiginós i la manca de sentit que experimentem en l'actualitat”.

Contingut relacionat

— ‘La voluntat de comprendre’, de Xavier Antich, amb l'ARA

— Aquest és un llibre important

Comparteix a facebook

Comparteix a twitter

TAMBÉ ET POT INTERESSAR

Vaig pensar que era la mainadera

Entre
tarongers
Vicent Blasco Ibáñez

La novel·la 'Entre tarongers', de Vicent Blasco Ibáñez, publicada per primera vegada en valencià

Què pot contaminar més que 50 milions de cotxes?

3 Comentaris

3 Tots

Primer el més recent

Tancalaporta

03/06/2016 19:27

Pels que us pugui interessar, a Montserrat els dies 8-9-10 es faran unes trobades filosòfiques per a joves (15-20 anys), els AMICS DE LA SOFIA, amb estones de debats, de convivència i esbarjo...

Interessats: amicsdelasofia@gmail.com

Respon

2 0

CSAG

Sabadell

03/06/2016 15:01

Recomano el de Josep Maria Esquirol i el de la Marina Garcés.

Respon

3 0

Odissea

03/06/2016 09:21

Jordi Nopca, hauria estat bé que reflexionessis sobre el criteri que has fet servir en catalogar aquests autors sota l'etiqueta «filosofia catalana». Ho dic, no per allò de si escriuen en català, sinó perquè hi ha autors que de cap manera –i ho han diti i redit– es consideren filòsofs. Per exemple, l'amic Lluís Duch, que ha dit expressament que ell no és filòsof sinó antropòleg. I així aniríem fent.

 Respon

4

3

Comenta

Si no tens usuari de l'ARA, aconsegueix la teva subscripció gratuïta

[Activa-la aquí](#)

[Ja tens usuari de l'ARA? Inicia sessió](#)